

Görme Yetersizli?i Olan Bireylere Yönelik Dinleme Stratejileri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). Görme Yetersizli?i Olan Bireylere Yönelik Dinleme Stratejileri Ölçe?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22349>

Özet

Bu ölçek, **Görme Yetersizli?i Olan Bireylere Yönelik Dinleme Stratejileri Ölçe?i** ba?l??? alt?nda, görme yetersizli?i bulunan ö?rencilerin dinleme süreçlerinde aktif olarak kulland?klar? stratejileri belirlemek amac?yla geli?tirilmis? bir ölçme arac?d?r. Ölçek, Selma ?enel ve Emine Topuzkanam?? taraf?ndan 2018 y?l?nda yay?mlanan kapsaml? bir akademik çal??ma sonucunda kullan?ma sunulmu?tur. Toplam 29 maddeden olu?an bu araç, bireylerin dinleme al??kanl?klar?n? ve kulland?klar? bili?sel yöntemleri 5'li Likert tipi derecelendirme ile de?erlendirmektedir. Geçerlik çal??malar? kapsam?nda uzman görü?lerine dayal? kapsam geçerlik indeksi hesaplanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Görme yetersizli?i, dinleme stratejileri, özel e?itim, psikometri, öz bildirim, kapsam geçerli?i.

Yazarlar

Selma ?enel, Emine Topuzkanam??.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, **görme yetersizli?i** olan ö?rencilerin akademik ve sosyal ortamlarda etkin dinleme becerilerini ve bu dinleme eylemi s?ras?nda ba?vurduklar? bili?sel stratejileri sistematik olarak tespit etmektir. Bu tespit, özel e?itim alan?nda dinleme becerilerinin geli?tirilmesine yönelik ihtiyaç analizi yapmak ve uygun müdahale programlar? tasarlamak için bilimsel bir temel sa?lamaktadır.

Ölçek, dinleme e?itiminin etkinli?ini art?rmay? hedeflemekte ve görme yetersizli?i nedeniyle görsel bilgiyi kullanamayan bireylerin i?itsel bilgiyi i?leme biçimlerini anlamaya yard?mc? olmay? amaçlamaktadır. Bu ba?lamda, ölçek sonuçlar? e?itimciler ve ara?t?rmac?lar için önemli veriler sunmaktadır.

Yap?

Ölçek, görme yetersizli?i olan bireylerin dinleme sürecinde kulland?klar? **bili?sel ve metabili?sel stratejileri** ölçmeyi hedeflemektedir. Bu stratejiler genellikle dinlenen materyalin anla??lmas?, bilgilerin zihinsel olarak organize edilmesi, dikkat odaklama ve bilgileri hat?rlama gibi boyutlar? içermektedir. Görme duyusunun k?s?tl? olmas? nedeniyle, bu popülasyonun dinleme becerileri, bilgiyi yap?land?rmada kritik bir rol oynar.

Ölçek maddeleri, bireylerin dinleme s?ras?ndaki davran??sal ve içsel süreçlerini rapor etmelerine dayan?r. Bu yap?, dinleme yetene?inin sadece pasif bir al?m süreci de?il, aktif bir strateji

kullanımı gerektiren karmaşık bir bilişsel beceri olduğunu vurgulamaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, öncelikli olarak **kapsam geçerliği**ne odaklanmıştır. Bu süreçte, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen yapıyı (dinleme stratejilerini) ne ölçüde temsil ettiğini belirlemek amacıyla uzman görüşlerine başvurulmuştur. Geçerleme süreci şu adımları içermiştir:

Türkçe eğitimini alannda uzman olan 12 akademisyene ulaşılmıştır.

Uzmanlardan, her bir maddenin dinleme stratejilerinin belirlenmesi açısından "gerekli/önemli," "yararlı ama önemli değil," veya "gereksiz" olduğu konusunda görüş bildirmeleri istenmiştir.

Elde edilen uzman görüşleri doğrultusunda kapsam geçerlik indeksi (CVI) hesaplanmıştır. Ölçekteki tüm maddelerden elde edilen kapsam geçerlik indeksi değeri **0.83** olarak rapor edilmiştir. Bu değer, ölçek maddelerinin ilgili yapıyı ölçme konusunda yüksek düzeyde uzlaşma sağladığını ve kabul edilebilir düzeyde kapsam geçerliğine sahip olduğunu göstermektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizlerine dair detaylı istatistiksel sonuçlar (örneğin, Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı, test-tekrar test korelasyonları) bu kaynakta doğrudan sunulmamıştır. Geliştirilen bir ölçekte bu tür verilerin sunulması standart bir prosedür olmakla birlikte, kaynak içerikte güvenirlik hakkında sadece kısa çizgi (-) belirtilmiştir. İlerleyen çalışmalarda ölçeğin iç tutarlılık ve zamana bağlı kararlılık analiz sonuçlarının araştırmacılar tarafından rapor edilmesi beklenmektedir.

Faktör Analizi

Bu ölçek kaydında, ölçeğin faktör yapısına (alt boyutlarına) ilişkin bilgilere veya Keşfedici/Döşrölays? Faktör Analizi (KFA/DFA) sonuçlarına yer verilmemiştir. 29 maddelik yapıyı, dinleme stratejilerinin farklı alt boyutlara ayrılması olabileceğini düşündürmektedir. Ölçeğin yapı geçerliğinin tam olarak anlaşılması için, dinleme stratejilerinin hangi faktörler altında toplandığını belirlenmesi amacıyla faktör analizlerinin raporlanması önemlidir.

Ölçek Bilgileri

Ölçek Çeşidi: Geliştirme

Format: 29 maddeden oluşan, 5'li Likert tipi derecelendirme formatındadır. Bireyler, maddede belirtilen dinleme stratejisini ne sıklıkla kullandıkları ifade ederler. Derecelendirme seçenekleri şunlardır:

Hiçbir zaman

Nadiren

Bazen

S?k s?k

Her zaman

Mevcut Diller: Türkçe

Hedef Popülasyon Grubu: Görme yetersizli?i olan bireyler/ö?renciler.

Ya? Grubu: Kaynakta spesifik bir ya? aral??? belirtilmemi?tir, ancak çal???ma ba?lam? genellikle okul ça???ndaki ö?rencileri hedeflemektedir.

Popülasyon Detaylar?: Dinleme stratejilerini kullanma kapasitesine sahip, yasal olarak görme yetersizli?i te?hisi konmu? ö?renciler.

Test Metodolojisi: Bireylerin kendi dinleme davran???lar?n? ve strateji kullanma s?kl?klar?n? rapor etmelerine dayanan öz bildirim envanteridir.

Anahtar Kelimeler

Dinleme becerisi, görme engeli, özel e?itim, Likert tipi ölçek, bili?sel stratejiler.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Selma ?ENEL

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Kaynakta belirtilmemi?tir.

?leti?im E-posta Adresi: selmahocuk@gmail.com

Yaz???ma Adresi: Kaynakta belirtilmemi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in geli?tirildi?i ve yay?mland??? y?l **2018**'dir. Ölçek, akademik bir dergide yay?mlanm???t?r ve bilimsel ara?t?rmalarda kullan?m için kaynak gösterilmesi ?art?yla eri?ime aç?kt?r. Ticari amaçlı? kullan?mlar için Sorumlu Yazar Selma ?ENEL ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

?enel, S., & Topuzkanam??, E. (2018). Görme yetersizli?i olan ö?rencilerin dinleme stratejilerinin belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi E?itim Bilimleri Fakültesi Özel E?itim Dergisi*, 19(4), 699-722.

<https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.397642>

Makalenin tam metnine Dergipark üzerinden eri?im sa?lanabilir: dergipark.org.tr

Ölçe?in orijinal PDF dosyalar? a?a??dan indirilebilir:

[gorme-yetersizligi-olan-bireylere-yonelik-dinleme-stratejileri-olcegi-toad.pdf](#)

[gorme-yetersizligi-olan-bireylere-yonelik-dinleme-stratejileri-olcegi-toad.pdf \(Yedek\)](#)

Görme Yetersizli?i Olan Bireylere Yönelik Dinleme Stratejileri Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek toplam **29 madde** içermektedir. A?a??da, ölçekten bir örnek madde sunulmu?tur. Di?er maddeler için orijinal akademik kayna?a ba?vurulmas? gerekmektedir.

Dinleme s?ras?nda dinlediklerimi zihnimde canland?r?r?m.